

RÉGI MAGYAR VERSESKÖNYVEK ISMERTETÉSE.

VIII. A Körmendi kódex.¹

E verseskönyvet Kálmán Farkas ref. lelkész s az ének-irodalom alapos ismerője fedezte fel Dráva-Hidvégen Szücs János ref. lelkész könyvtárában s ő nevezte el *Körmendi kódex*-nek, mert Baksai T. György körmendi ref. iskolamester írta össze 1684-ben. A Kálmán Farkas könyvtárából került azután vásárlás útján a M. Tud. Akadémia kéziratárába, ahol most *M. Cod. Ar. 34. sz.* jelzettel őrzik. Eddig sem volt teljesen ismeretlen, röviden ismertette a felfedező Kálmán Farkas a Czelder Márton-féle Prot. Egyh. és Iskolai Figyelő IV. 1882. évf. 10—11. f. 466—85. lapjain, mutatványul ugyanitt a *Cronicát* s az V. évfolyam (1883.) 5—6. füzetében (*A régiek* c. rovatban) az ördög nemzetségét közölve belőle. Mivel e folyóirat (a Révész Imre-féle magasabb színvonalú egyházi folyóirat — a Figyelmező — folytatása) ma szinte ritkaságszámba megy, az ott közölt mutatványokat is lenyomatjuk újra. Később még Mészöly Gedeon foglalkozott röviden kódexünkkel a Magyar Nyelv 1920. évfolyamában *Kegyed* c. cikkében, megmagyarázva nemcsak ezt a kódex Ajánlásában többször előforduló szót, melyet Kálmán hibásan értelmezett, hanem egyszersmind néhány példával illusztrálva a hibás közlést is.

A verseskönyv elől 3 számozatlan levélből (a—f lap) és 1—200 számozott lapból és 2 levél mutatótáblából áll, széteső, be nem kötött lapokon. Mellé vannak téve a kódex fedeléből kiáztatott lapok, melyeken magyar és latin nyelvű probatio calami-k (Cur mundus militat sub vana gloria; Dies irae, dies illa solvet seculum in favilla; Emlékezel (így) megh te gyarló ember az te [istenedről] stb.), imádságok, jegyzetek vannak; egy ilyen latin jegyzet Kohári (Cohari) Péter füleki kapitány címét foglalja magában s alatta «Sum Johannis Sz. György Völgyi» név van. Ez a név a Michael Sartoris-szal együtt másutt is előfordul a töredéklapokon.

¹ A VII. közleményt (*A Decsi-kódex*) l. e folyóirat 1927. évfolyamában.

Tartalma:

Az első *a*) lap üres; a második *b*) lapon csak e szokott fenyegetés áll: «Hinc procul ô Fures vestras avertite palmas, | Nam liber hic D[omi]nos nolit habere Duos».

- *1. *c—f.* lapon egy ajánlóvers van e felírással: Ezekett, az Eörvendező Magyar fto- | pháhatt, Seu: Verfekett; 'A Nemes, es | Nemzetes Thaba János: || : Nagy Jó-Aka | ró, Becsülletes Vrának Sziveffen aján- | lya; 'A Kőrmöndi Orthodoxa, és Reform: | Scholának p. t. Méltatlan Directora: | BAXAI T. GYÖRGY. Ad Diem 27. Xbr. Anni Gra[ti]ae 1684. | scil[icet] Ad Diem S. Johannis. | Kezdeté: T-itok Tanácsosfa: 'A Mennyei Királ-J: | Az Atya I[ste]nnek: Ama Szelid Bárány! | Az Aldott Vr Christus: (Kit minden nép imádgy: | Születtetek értünk. Eött áldgya minden száj. | A 18 versszakból álló vers öt első versszakának versfejei: THABA, ugyane strófának végső betűi JÁNOS nevet adnak. A többi strófa kezdőbetűit nem használta fel. Ezután következik az eredeti lapszámozás: 1—200. lap.
- *2. 1—25. lap: MAGYAR | CRONICA, | 'A mellyben megh-irattatik a' Tò | rök Nemzetnek Origója, és annak | hirtelenséggel való el-Tenyézfése: Es | a' Magyar Orfzágnak-is Sok iz- | ben e' miatt lett Púsztulása. Ad Notā[m] | Oh Keserves Gyászban öltözött etc. | 'A Die 15. Julij | Anni Gra[ti]ae 1684. | Inchoata Quermendini. || A 2. lap üres. A «Cronica» kezdete a 3. lapon: Imé [Az «I» diszes initiale] Jó Nagy | Iften mely nagy | jayra jutánk! Keserűségunk- b[en][igy] | be-fogódék a szánk; — 127 versszak. Utána a 25. lapon: Adjectus hujus Finis | seu | Huic Labori. | Die 19. | Julij. Anno ut supr[a]. | mppria.
- *3. 26. I. Karácsoni Ének. | 1. Syon áldgyad Uradatt, Mennyei Királyodatt, — [7 versszak.] Utána: Adject: Quermend. Dje 16. 10br[is]. Anni 1684. ||
4. 27—88. I. KÖVETKEZNEK Az Uri Imádságnak Kérésinek fza- | mok szerént, és Rendek szerint való, | azokkal edgyező, es azokról való Tanításnak | Folyásából, szedetgetett edefséges búzgó | KEONYÖRGÉSI | ELMÉLKEDÉSEK | Mellyekkel a' Kegyes könyörgő Lélek feu: Lel- | kek helyfesen élhetnek az alkalmatofság szerint; | Szenteltetés a' TE NEVED. 1. | Oh [«O» initiale] Menynek; Földnek! | Tengernek: mindezeknek | Sereginek Orfzágó: Ha- | talmas, és Dicfölséges | Istene! — 33—41. I. II. Jöjjön el a' Te Orfzágod. — 43—51. I. III. Légyen-meg a' te akaratod — IV. 53—68. I. 'A mi minden-Napi Kenyerün- | kett add-megh mjnekünk ma! — V. 69—79. I. És bocsásd-megh nekünk a' mi- vétkeinkett, — [78. I. üres.] 81—8. I. VI. Es ne vigy minkett a' kísértet- | be — Amen. Az elmélkedések közé be vannak illesztve:

- *5. 41—2. l. Cantio Natalis. | 1. Diczföfégh légyen Menyben
| az Istennek, Békefség Földön lakó | Embereknek, Kik jó
életben itt e' föld[ön] | élnek, Már örvendgyenek; —
[5 versszak.] Utána: Adject. 14. Calend[is]. Jan: 3. Dje
19. Decembr[is]. | 1684. ||
6. 51—2. l. Latina Cantio Natalis. Ad Not: | Dicséretes a'
Gyermek. &c: || : 1. Dies est Lætitiae in ortu Regali; | Nam
proceffit hodiè Ventre Virginali, — | Puer admirabilis, Totus
Delectabilis | In Humanitatè: | Qui Inæstimabilis, est Inef-
fabilis; | In Divinitate. | 2. Orto. — — || [4 versszak.] V. ö.
Kájoni: Cant. Cath. Csik 1719. 323. l. Utána: 52. l.
Adject: hæc Cantio 10. Calend[is]. Januarii 3. | Dje 23.
Decembr[is]. 1684. || A 88. lapon: Finis appositus 3[st] | hujus
Orationis D[omi]nicæ per artes Diftribu[tio]nis. Dje 3. 7br[is]
| 1684. Qvermendini. ||
- *7. 89—93. l. Cantio Elegans. | Okofsan [«O» initiale.] a' Dá- |
vid mütattya | idönkett, Ele- | tünkre fzaam | lalt Hetven
Eß- | tendökett, A' rom- | lott Természett | mellyben emézt
| minket; De meg- | határozta Ezen | Eletünkett. || — —
[18 versszak.] Versfők: OMNIA TEMPUS HABENT D. A 94. lap
üres. Megvan a Born. Ék. 1582. CCLVIII. b. némi változ-
tatással s a 6. és 7. versszak sorrendje felcserélésével.
8. 95—103. l. Közönséges Imádfágh. | Eörök minden- | ható
Isten! — — [«E» initiale.]
9. 103—4. l. Hajnali, avagy: Reggeli Enek. | 1. Jésus Chris-
tús az Igaz Hajnal, Meny- | orfzágból ki le-fzállál, és
érettünk áldozál. | — — [9 versszak.] Utána: Adject: Dje
16. Xbr[is] A. 1684. | QVermendini. ||
10. 105—12 l. ESTVÉLI VALLÁS- | tétel, Hálá-adás, és Könyör |
gés. | Mennyei | Kegyel- | mefség- | nek I- | ftene! — —
[«M» initiale.]
10. 113—6. l. Reggeli Imádságh. | Oh Izra- | elnek | Pásztorá; |
Szt:Ur I[ste]n! — — [«O» initiale.]
11. 117—22. l. Estvéli, hálá-adó Imádságh. | UR Iften! mi |
Mennyei fze- | relmes Szentt | Atyánk! — — [«U» initiale.]
12. 123—9. l. ÚJ ESZTENDŐRE | való Imádságh. | Oh [«O» init.]
Jesus Chri- | ftús! Élő Isten[n]ek, | és Szűz Máriá- | nak
edgyettlen egy | Fia! — —
13. 129—130. l. Cantio Natalis. | 1. Christus Wrunknak áldott
fzületésén; | — — [7 versszak.] A református Énekkönyv-
ben ma is meglévő közkedveltségű ének. A korábbi deb-
receni típusban ez nyitja meg a nagykarácsonyi énekek
sorát; itt a felirata: «172. Reggeli Introitus» és 8 vers-
szakból áll t. i. itt Baksainál nincs meg az 5-ik versszak.
Kálmán Farkas a Csurgói Graduálra hivatkozással Péczeli
Király Imre énekének mondja s említi, hogy már a
Váradi 1654. évi Énekeskönyvben benne van. Utána:

- Adject QVermend: Dje 16. Xbr[is]. A. 1684. | P. G. T. B. L. M. |
14. 131—6. l. HUSVÉTTÁ- | ján mondandó áhitatos Imádság. | Oh [«O» initiale] mi Kegyelmes | Idvőzítönk, — —
15. 137—40. l. Pro ægris & Captivis fic orandum: | Oh [«O» initiale.] Uram nem csak mi magu[n]-kértt — —
16. 141—4. 6. l. Oratio Vespertina. | Oh [«O» init.] igen fzo-ros igafságú | kemény itéletű Nagy Isten! | — — Végén: 1684. Die 16. 7br[is]. Adject: Finis.
- *17. 147—154. l. INVENTIO | Antiquorum Doctorum. | Mesterséges találmántt olva- | funk a' Régieknél, a' Szarvas, avagy Czé- | geres Vétkeknék eredeti felől: Es valaki | talalta ugya[n] leg-előfzör; de edgy átallyá- | ban nézett Chrif- tus Vrúknak mondására; | Holott a' Sátánt mondgya mind[en] Gonoffág[na]k | Találójának okának lenni. | Az Inventio, avagy a' Találmany ez: | Az Eördögh meg- házasodott, — —
- *18. 155—9. l. Cantio Elegans àc Tristifissima. | Búban úfzó, | gondban hab- | zó Életem! | Kiben mer- | gesedik fe | rel- mem, — — [«B» initiale.] [17 versszak.] Versfök: BŰNÉN BANKODÓ LÉLÉC[H].
- *19. 160—4. l. STRENA ☽ | Uy-Esztendöbéli Ajándék. | In Jesu Christo, Dei & Mariæ | Virginis Vnigenito Salutem; Cu- | jus-Libet Anni Novi, & Præsentis | .Végén: Adjecta, Die 18. 7br[is]. Anni Grā[ci]æ 1684. | QVermendini. ||
20. 165—77. l. Tánccz Javallójának Isten el- | len való csele- kedetiértt meg-pirongat- | tatása. Ad Notam: Meg ne fedgy Enge- | mett, Uram fel-gerjedett, Haragodnak tűzében | &c: || 1. Sir [«S» initiale] bennem | a' Lélek, | Éppen el- | epe- dek, | — — [58 versszak.] A dunántúli ref. egyházkerület pápai levéltárában lévő kéziratból közölte Révész Kálmán az Ir. Közl. III. 1893. évf. 449—56 l. «Egy régi vers a táncz ellen» címmel. Utána: Finis. Die 20. 7br[is]. | Anno Gra[ti]æ ut supr[a].
21. 178—199. l. Maga Gyámoltalanságátt kefergő | Es abban a' Kardos Griffnek szárnya | alá folyamodo | NYMPHA. | 'A mellyel | Magyar-Országgh mostani állapottyátt | példázza: Es azt; | 'A Meltóságos Groff Elfz-Ther-Házi | Pál Ur- nak; — — — ajánlya... *Gyön-gyö-si I/tván.* | Gryffus Elfz- ther-Há-zi-á-nus. | Titulus. | ftrictum — — [Az ismeretes 2 distichon.] Sopronyban. 1681. Elfztendöben. | Ajánló Levél; | Kegyelmes Vram! | Régi Magyar mondás: 'A | Vén Hegedűs — — kezdődik a 182. lapon: 1. A [init.] mintt szöke vize | le foly a' Dunának, | — — [87 versszak.] Említi a *Palinodia* e kézirati másolatát Badics F. Gyöngyösi I. összes költeményei. II. köt. 414. l. e szavak- kal: «A kötetet különösen a *Kesergő Nympa* másolata

teszi becsessé, mert iratása után három évre a körmendi «ludimagister» nyilván olyan másolatról készítette, melyet valaki a nemrég tartott országgyűlésről hozott magával». A variánsait ugyanitt közli. Utána: Huic Incepto Labori a' Die 15. Julij Anni Gra[ti]æ | 1684: Appofuit Finem Die 23. 7br[is] Annis ut supr[a]: Georg[ius] Text. Baxai, p: t: [pro tempore] Rect[or]: Seu-Ludi- Magift[e]r: QVer | - | mendiens[is]: de Parte Orthodoxor[um], nec[n]o[n] Ref[or]matorum.] In Gratiam, | atq[ue] usu[m] D[omi]ni sui Generos[i]s[imi], àc Bènevola multu[m] observand[i]ss[imi] | Domini-Johannis Thaba; & suæ Peramantiff[im]æ Pofterit[a]tis. | QVermend. mppria. ||

200. l. üres. 201—204. számozatlan lap: RENDI, AVAGY- | MUTATÓ | TÁBLÁJA | E' könyvben be-iratott Imádsá- | goknak, és Magyar Rhythmu- | foknak. &c: || : 1. Magyar Cronica — — A 204. sztan lapon végül: Hic lam Finis.

Verseskönyvünk összeírója, amint a fentiekből kitetszik, *Baksai (Baxai) Textor (Takács) György*, körmendi iskola-mester, aki 1684. évben írta össze azokat. Az első versnek, a Thaba Jánoshoz intézett Ajánlásnak ő a szerzője is, sőt Kálmán Farkas valószínűnek tartja, hogy azoknak az énekeknek is, amelyek csakis e kötetben fordulnak elő. Ilyennek tartja a *Magyar Cronicat* is, melyben az 1683. év még előfordul, tehát a másolás előtt nem sokkal készülhetett el. Ennek a feltevésnek valóban nagy a valószínűsége.]

A Körmendi kódex versei és folklorisztikus vonatkozású prózai szövegei:

1.

Baksai T. György ajánlóverse Thaba Jánoshoz.

c. l.

1. (1.)

1. T-itok Tanácsosa: 'A Mennyei Királ = J;
Az Atya I[ste]nnek: Ama Izelid Bárány!
Az Aldott Vr Chrif[ti]us (Kitt minden nép imádgý)
Születteték értünk. Eözt áldgýa minden fzáj.
2. H-atalmas erejétt ime megh-mútat-Á;
Sz: fzületésével a' Poklott meg-rontá;
Hiveitt a' kinbúl ingyen fzaaditá
Herodeseknek-is fzivét háboritá. ||
3. A-Régi Sz: Atyák az ő Idejekbe-N,
'A Sz: Prophétákkal jövendölésekben,
Errül fzóllottanak: Hogy még Jövendöben;
'A I[ste]nnek Fia Szabaditónk léfzen.
4. B-izonyos Jelekkel fok rendben mútat = Ó
Dolgok; f-Példázatok Hoc in præterito
Mútaták minékünk, Quod Tempore fuo
Edgy Fin adatnék, fed fine Peccato.

5. A-zértt Ez nem más lön; hanem a' Mefsiá = S
Kíról régen szóllott a' fz; Esaiás;
Hogy Ez által lenne Lelki szabadulás,
Pokolbeli kinbúl Idvőffégre hozás.
6. Ez rontá-meg Fejétt [*ugyan-is*] az álnok¹ Kígyónak
Ki mérgett ada-bé-az Adám Atyáknak
Kárhozatott hoza eő Maradékinak
Kiért már születni kellett a' Chriftnak.
7. Ez amaz Bálámnak Tündöklő CSILLAGA.
Kitt az Prophétáknak régen várt foksága.
Aron Veszfejenek Gyönyörű Virágja,
Kinek Hideg széltül nincs femmi bántáfa.
- d. l. 8. Ez Amaz Jácobnak Magas Lajtorjája;
Kinek az Égh felé va[n] Tizen kétt Foga ||
Hogy valaki Hittel Ezt jól meg-foghattya;
Annak bizony Léfze[n] Eőrk Boldogsága.
9. Ez, továbbá, Amaz Királyok Királya,
Kinek az Angyalok mondgyák: Alléluja,
Égben azt éneklík: Hogy Eő a' Gloria,
Ki ellen Plútonak csak füst Praktikája.²
10. Ebb[en] való Hitértt a' Régi szentek-is
Sokatt szenevedtenek, et in Exiliis
Forgottanak fokszor; Koftoltak Halált-is
Többi között fz: István; Kerézfzlő [így] — János-is
11. De, nézd-meg, Nékiek, végre a' Me[n]nyékben,
Ez Dicső Királytúl Koronájok szépen
Fejekben rakattak Fénlő Dicsőffégben,
Mellyett Böldogságban viselnek örökben.
12. Én-is *Kedves Uram!* ez áldott Királynak;
Bövséges áldásátt 'E mennyei Vrnak,
Kevánom Kegyednek³ mint Christús Tagjának
Mind[en] ajándékatt kincses Táár-Házának.
13. 'A Ránk virradandó Jeles Innepekre,
Virrafzfa Kegyedett több Wý-Efztendőkre;
Sz: *István*, Sz: János Napi Innepekre
Minden Kedveffivel mázfzszor- is kedvellye.
- e. l. 14. Ez Aldott CSEMETE Kegyelmed KEDVESSIT,
Élteffe fokáígh Gyenge CSEMETÉIT, ||
Kikett ugy tart[t] Kegyed mind edgy edgy Karajtt,
Kikhez támofzkodik: Izerelmes MAGZATIT.

¹ Az *álnok* szó betoldás, az *ugyan-is* helyett, amely azért van a kéziratban aláhuzva, hogy törlendő.

² Lapszálen : S : *Practikája*.

³ Lásd e szóról Mészöly G. magyarázatát M. Nyelv 1920. évf. *Kegyed* c. cikkében.

15. *Kedvessével* edgyütt tarcsa-meg sokáigh
Csendefz Békeffégb[en] fzerencsésbb Napokigh;
Terjefzfe Kegyednek éltétt fok órákigh;
Mint a' Sz: Atyákatt őrizze haláligh!
16. Adgya Eő FEŐLSÉGE, fok féle oftorit,
Hogy nagy Békefféggel fzenvedgyük fújtáfit;
Sőt Jó-kedvel végyük eő Látogatáfit,
'A mellyekkel tanit, mint kegyes Hiveit.
17. 'A mikoron ofztá[n] néki fogh-teczeni,
Minden Inségünkből kéfz Eő ki-menteni,
'E Gyárló Világból Orfzágába vinni,
Dicsó Koronával minkett koronázni.
18. Az holott kévánok! Kőgyednek is HELYET,
Kedveffível Edgyütt adgyon öröfgegett,
Mellyben réfzeltessen mindnyájja[n] bennünkett;
Eőve a' Gloria; mondgyünk erre: AMENTT! |

2. (2.)

1. 1. MAGYAR CRONICA — —

- 51.) 3. 1. Imé Jó Nagy Iften! melly nagy jayra jútánk!
Keserűségünk[en] bé-fogódék a fzánk;
Mert oda mi Hazánk:
Bizony léfzünk Árvák,
Ha nem jőfz mi hozzánk. *Psal. 39. 10.*
2. Okait tsudállnyk; miért hogy így romlánk?
Talán ennek oka, amaz Adám Atyánk?
S-ezért lőn nyavalyánk;
Pogányt hozál reánk,
Oh mi Kegyes Dajkánk! *Gen. 3:6.*
3. Almélkodik ezen egész Keresztyénség,
Hatalmatt vett Rajtunk a' csunya Nemzecség,
Hogy van ez nagy Felség?
Le-veközött Szencség,
Nem lehatt itt menésgh.
4. 1. 4. E' nagy duhöfségben vallyon-s-mi-|| kor lesz vég?
Szerelmes fzeép Hazánk, hogy minden felől égh,
Reszkett ezen az égh,
Emberi Reménség,
Sikamló mint a' jégh
5. E' fzmorú Sorsban vallyon, f-Téged ki szánn?
Könyvező orczájú, oh kevés Magyar Szám!
Oftorom Rádd hozám,
Így fzol Ifteni fzam;
Mert nem tértél hozám.
6. Külfő ellenséged néked Török, s-Tatár,
Vann nyilván[n] belsöis, Oh Vram, mely nagy kár!
Oda vagyunk immár,
Isten ha be nem Zár,
Lelked csak késziesd bár.

7. Bátoritlak, csak vedd Pogány ellen Téged,
Eredetitt éresedd, Elő-mentétt nézzed,
Könyvezve fzemléljed,
Vértül im mint élledd,
Valláfát de ne tedd.
8. Sem : Chám : Jáphétt vóltak Fiai Nóénak,
Mizraim Vratok, ti Török Pogányok,
'A Chám Ennek Apjok,
Gomor ti Társatok,
Oh Izegény Magyarok. ||
5. l. 9. Sarracénusoknak mondgyátok Magatok,
Mintt ha Sára vólna tŷ Nemes Anyatok :
De ti Fattyak vagytok,
Oh ti Pogány Latrok.
Ágárhoz tarcsatok. *Gen. 16 : 2.*
10. Ird-fel ezt elmédben A törvénytelen Ágy,
Jó fzerencséfséket e' Világon meg hágy,
Ágári Ágy hogy lagy,
Azért akar ki vagy
Ebben nékem ne adgy
11. Bóldisár Királynak éltében Dániél,
Szörnyű Almott láta, kinn-is csak ne[m] dül el ;
De hamar még kéll-fel,
Vagyon dolga Éjjel,
Orofzlán 's-Medvével.
12. Oroszlán' az edgyik, igen erős állatt ;
Mellyél de Kicsoda ? a ki szemben fzállhatt,
vagy Ellene álhatt,
Chaldiai falatt,
Nagy vala Égh alatt.
13. Medve Kölyök lészen a' látásban másik,
Három óldal-tetem foga között látezik ;
Dárius az Edgyik ;
Artaxerxes téczik ;
Cyrus az Harmadik.
14. Azután ihon jönn edgy tarka szép Párdúc,
Melly szörnyű kegyetlen, hogy || előtte nem fúcz,
6. l. Czelodra miglen júcz,
Nagy Sándor vala Ez,
Kitt ezeken meg-túcz.
15. Negyediknél vagyon igen erős vas Fog,
Rettenetes Fene, nem valami ág, bog :
Valamit eő meg-fog,
Nála minden ropog,
Nyeldekli, hogy kákogh.
16. Bellyegül van nála edgy tettetés szarú,
Többi között magas fenn áll mint a' Darú,
Nem árt néki a fzu,
Mert sokáig tartó,
S-vann lábán Vas Szarú.

17. Ezzel tapodtatik régtől fogva sok Sz[ent].
Török Soldgya ám ez, fegyvere verrel kentt,
Eleffen-is meg-fentt,
Sokszor Hazádra mentt ;
Hogy kele Mahúmetth.
18. Ezer, Kétt, Száz, Eötven, Elztendöben éppen,
Hogy Innoczencius uralkodnék fzekb[en],
Lön e' terjedéfben,
Mert vala csak kefken,
Mint Duna kezdetbenn.
19. Hamar hatalmazék, mintt Testen Fene-feb,
Melly az Embert rágja, miként dühödött Eb,
Kárt-tévő mintt Veréb,
Eméftző molly Noked,
Csak rongál az ag-Eb. *Hos. 12: 15. (igy) |*
7. l. 20. Meg-vevé Elsöben nagy Conftántzi-Nápolyt,
'A Görög Tüdomány mellyben ékefsen folyt,
Hinte ott nagy Konkolyt,
Lába alá Sámolyt,
Ott tön a' Véren-folyt. *A. 1, 4, 53. [= 1453.]*
21. Hetven Iga-Barom voná edgy Álgújátt,
Mellyel meg-löveté Bizántium falát,
Sok Görög ott fogátt:
El-hagyá záfzlójátt,
Halni hagyá magátt. *Eod[em] Anno.*
22. Negy, Száz, Ezer, Ember vala Mahúmettel,
De Ez-is elegyes fok féle Nemzettel,
Végre néki mi kel,
meg-vevé fegyverrel,
Csafzárt fikkafztá-el.
23. Szájátt osztán tátá Izép Pannoniára,
Fel-köté a' Kardgyátt Magyarok kárára,
Hunyadi-Jánosra,
Ki éllenek harcra,
Hufzo[n]negyfzer jára.
24. Oh Szegény Magyarok! Hol van a' régi Jó?
Budátt Hazatokatt birja az áruló,
Kereftzyén vért-ontó,
Nem lön ki el-bontó ;
Mert Iften a' Rontó.
8. l. 25. Magyarok Iftene! Nagy Hatalmas | Felségh!
'A Kitt be nem foghatt ama nagy kerék Égh ;
Semminémű mélység,
Haragod miért Ég,
Jay!!! Izány-meg edgyfzer mégh.
26. Wilági Korona bizony Te-Tüled függh,
Kínek tetejéb[en] fok véres fegyver csügh ;
Oh ki foknak csak nyüg,
Íráfban ugy nézzük ; *Da :*
Te adod azt érttyük. *Dan. 4: 12.*

27. 'A mý Nemzetünknek Te rendeltél Határt
Fénlő Gyertyádnakis bizonyos erős Zárt:
Ha nem teczünk mindgyárt,
Még a' fzuányogis ártt,
Mert mý tettünk nagy kárt. *Act. 17: 16. Tit. 4: 5.*
28. Kétt Ezer-fzer való Száz Ezer a' Török;
Ez csak azt kiálltja, senkinek nem türök,
Mindent ofzve török,
Keserü mintt bürök,
Ki kezében örök.
29. Im nem érnek immár Fiaink Ember kort,
Iften Itéleti menten hozza a' Tort,
Eönti a' Veres Bort,
Etett velünk Húnyort,
Végre koftolunk port.
30. Nandor Fejér Várnak meg-vétele méreg;
Oh igaz magyar Vér, f-el-vettetett fereg!
Mondgyad hogy kesereg,
Ez a' kicfiny fereg;
Mert orfzága üreg. *A. D. 1, 5, 21. [= 1521.]*
9. l. 31. 'A ki ezt meg-fzállá, harmad-fél Száz Ezer,
Kis Magyar Orfzágban nagy kárt tehatt edgyfzer,
Szulimani fegyver,
Nyilván rajtad a' fzer:
Ez a' Magyarai vér.
32. 'A Mohacs mezején veré meg a' Lajost;
Mert Hufzon negy Ezer Emberé van csak moft:
Azert fzaadon foftz,
Kegyetlenségett ofzt,
Nem Buzátt, csak vad-rost. *A: D. 1526.*
33. Grátiát nyer hogy már fzegény edgyügyü Pécs,
Kiknek meg efküfzik; de Hitt felöl így ércs;
Azt mondgya: hogy meg-sércs,
Te Porofzáló Eökett, (így)
S-az után bár ne féles.
34. Ettől lön meg-fzálvá amaz erős Szigetth,
Kinek környékéb[en] Táborá csak égett,
Zrenyi Miklós Löttett,
Harmad fel Száz Ezer
Törökb[en] kárt-tétett. *Anno. D. 1566.*
35. Végre rontá a' Várt febefsen égő Tüz,
Melly fok Vitéz-ségett csak edgymás mellé füz,
S-a Várbúl ugy ki üz,
Rútt fzőrnyü döggös büz,
Hogy Vitezekett sücz.¹ (így)

¹ Kálmán F. közl. *dörgös* tűz, és — *szüz*! Ez utóbbit így magyarázza: szívez, (!) félemlít, szíveiket elfogja, szorítja.

36. Eger Várát rontá harmadik Mahumeth,
Mondgyad fzegény Magyar: Ki vájad fzememett
Ki vüd a fzivemett,
Hogy jajra ügyemett,
Jútatád (ügyemett) Földemett. |
10. l. 37. Miért miveled ezt? Oh Mennyei Nagy Ur!
Hogy e' csunya Nemzett Hazánkbul így ki tūr,
Lábával tapod s-gyūr,
Szívünk[en] ugyan fūr,
Sok Javainkban csak Fūr.
38. Nyilván edgyik oka Az, hogy mi Kezünk reft,
Az Imádkozásban csak ugya[n] azon teft,
Ritkaság minkett feft,
Sokfzor próbáltuk ezt,
Mikor ittunk edgyeft. *Exod. 37: ||* :
39. Hátt te hol vagy mostan Iftenes Szent Szombatt,
Melly napnál mi fzivünk tartott még nagyobbath:
Szenteltünk-is jobbat,
Addig jártunk útatt,
Im a' tűz fel Lobbant. *Lev. 26: 34, 35.*
40. 'A fok Prædikállás vólt előttünk Tréfa,
Süvölte a' Biró, s-el-jüve Múfzla-Fa, (igy)
Ránk düle a' nagy Fa,
Ezt az Iften mondgya:
Piruly hátt meg Pophá. *Gen. 19:14. Esa. 5:26, 27. Matt. 3:10.*
41. 'A Világosságban vakoskodtünk mint vak,
Be-huntúk fzemünkett, f-ügy tapogadtunk cfak,
Vóltünk néma Alak,
Nem mozgott az Ajak
Jóra; Kiért Harag. *Joh. 3: 19. Hos. 7: 9.*
11. 42. Wram Jó Nagy Isten! mÿ Orfzágunk melly őfz,
Sok keferü mérgett ez elle[n] nem Edgy | főz
Jajjal sűrű mint gőz,
Romláfunkba[n] kérünk,
Hogy minkett meg előzz.
43. Sorfünk arra juta mint el-vetett Peljva,
Nevett Edom Fia, csak meg vagyunk halva,
Mint kis Gyermekek fulva,
Ugyan talpon-álva,
Lészünk majd ki-múlva. *Lam¹: 3: 44. Hos. 13: 13.*
44. Ennek nagyobb oka, hogy a' fok fziv nem edgy,
Minden, Valláft mozgat, ezen megh-csendeszedgy,
S-érette meg ne fedgy:
Vagyon fok mérges Begy
(Illyett fzivédben fzedgy)

¹ A. m. Jeremiás siralma.

45. Noha természeti Ellenség a' Pogány,
Mind nékem, s-mind néked; Legyen e' Tudomány;
Illye[n] dolgozt meg-hány!
Minkett ofztán meg-fzány,
s- Effélékett meg-bány.
46. Nemzeted Romlásátt nevetni nagy vétek,
Noha Ez előtted minden-nap fris étek,
El-jő még a' Péntek,
Fenn a' Nap hidgyétek,
Ti kaczagó Lelkek, *Psal. 137 : 1.*
47. Esautt—Jacóbott nevele edgy Atya;
De meg nevéte ezt Iftentelen Báttya;
Esaú Rajzattya;
Azért Isten bottya
Reá lön bocsátva. *Gen. 25.*
12. l. 48. Jeremiásnál van most a' mérges Pobár, |
Te Reád köfzönte, Te is igyál immár
(Seu. *Id meg teis immár.*)
Ofzta[n] okádgyál bár,
Füledett nyittya kár,
Ha el-jön a' Tatár.
49. Mi nem néz eő Vallást bizonyofsan meg hid,
Rabbal telik ő meg, azt mondgya a Dávid,
Ezt jól fzivedben ird:
Hogy tudgyák Gyermekid;
Mitt mondtak Elejd. *Psal. 44 : 13.*
50. Bár kőzted, f-kőzötte lenne vetett úgy Frigy,
Bátra[n] hogy fzólnál: Bizony léfzen így, f-igy,
Mégis néki ne hidgy,
Meg-tréfál eő emigy,
Ambar Aranyatt vigy.
51. Az afzfú-Fa mellett láttam éget a' nyers,
Nalad van Probálva ez a keferves Vers;
Ur I[ste]n ha megverfz!
Lefzen e' ofztán ez?
Mellytül cfak moft féltecz.
52. A Jészús Vérével keresett Magyar Vér!
'A Kerefztyeni Név tudom hozzátok fér,
Ugyé? hogy igen fér,
'A mennyei Kenyér,
Mocskolása mig ér.
53. Tüddé, melly beestelen Pogánynál a' Chrifstús:
Bizony nincse[n] ennél ő hozzá igaz Jús;
Bátor Ettül el-fúfs:
Ne legye[n] fzived búss;
vagy Lelkeden nagy Gús. |
13. l. 54. 'A ki ezt nem tudgya Atyátt a' nem ifmér;
Nem léfzen ám annál Menyörfzági nagy Bér,
Csak kárhozatra tér,
Eördögök közt elfér,
Kegyelmetis nem nyér.

55. Ki oltalmazná ezt kerefztyenek között,
 Ennek szerelmehez s-vallyo[n] ki Lelke fül:
 Hald-meg ezt Magyar Füll:
 Meleg Vér így meg-hül,
 Nemzeteden kívül.
56. Vajki fokfzor van Ez Oh Hatalmas Iften!
 'A Lelki-Ismérett nagy bizonytság itten,
 Ketten, hárman, s-négyen,
 Tanácskozánk ezen,
 Romláfunk hogy légyen.
57. Mennyen-ki (így szólunk) közülünk e' Tanács:
 Vefzfzen-el E' Nemzett: s-nofza csak rajta fzáncs;
 Kevés mondgya: Ne báncs.
 Mind[en] Javátúl háncs,
 f- Rabságtúl meg ne ráncs.
58. Edgyütt vagyon Edöm, s- a' gonosz Ifmaël;
 Moab: Agaránús: Gélálica,¹ nézd-el, *Psal. 83: 6, 7, 8.*
 Tírüsbeliekkal,
 Az ártatlan Abel,
 Eöletik Ezekkel.
59. Ezek mellett vagyon a' meg-csaló Afsúr;
 Csak nagy alattomba[n] magátt adta Tárful:
 Haragjában dúl, füll;
 Bánnya mind el nem hüll,
 'A fzegény Magyar túll. |
14. l. 60. Ám lássad te dolgod, ha Iftentül nem félfsz,
 Miért vann az, hogy Te az Egre fel nem néfsz,
 Sok Praktikákatt tész:
 Teis még Porrá léfsz,
 Mert föld elnyelni kéfsz.
61. Megh-vakit az Iften, ne bánthasd a' Lótoth:
 Csak femmire becfül, mint el-vetett Tótoth,
 Vagy edgy rongyos fótoth:
 Mert efúfolod Sz: Jóbbot,
 Hogy eddig kinlódott. *Gen. 19. · || · Job. 42: 2.*
62. Hogy többbe Dávidott ne kergesse[n] Saul,
 Módott talál Ifte[n] ama Palotábúl,
 Magas szép Házábúl,
 Rabsachétt azontúl,
 Fogja Zaboláftúl. *1 Sam. 23: 26, 27, 28. Esa. 37: 29.*
63. Azt miveli Veled, hogy te nehéz kő légy,
 Ellenfégid meg-roncsd, valamely felé mégy,
 Pufztitáft nagyott tégy,
 Nagy becsülletett végy,
 Mondgya ezt nem csak négy. *Zach. 13: 3.*

¹ Javitással.

64. Semmi tanács nem fogh a' Nagy Isten ellen,
 Ám tellyes Elmédett bocsásd-is meg méllyen,
 Nincs tüled ki féllyen,
 Előtted fel-kelleyen;
 Mert üll magas Helyen. *Prov. 21:30.*
15. 1. 65. Csak meg nevelt Téged mikor Te Igátt vonfz,
 Chrifstús ártáfára nagy fokfzoris megh |gyonfz,
 Szörnyü tüzett rád vonfz,
 El esik tüled koncz,
 Bár haragod ki oncs. *Psal. 2, 3, 4.*
66. Lelkedett hátt kérem a' Magyarat ne gyüldöl;
 Mert Téged is bé-fog, még három fingni föld,
 Piros orczád lefz Zöld,
 El-hágy e' földi Vöd,
 Mert nincs tartó-Eröd.
67. Atok alá rekett ama regi Méros,
 Hogy fegyvert nem fogott Sidok mellett, vólt Rofz,
 Más harezol, f-ö boroz,
 Felelmes mint orofz,
 Ugy fút ugyan poroz. *Jud. 5:23.*
68. Ne bánnyad? had szóllyak edgyett Jó Magyar Vér!
 Szívét kiért adta a' Chrifstusi nagy Bér;
 Mert Lelkem igen fér,
 Hogy Pogányra nem tér —
 Kardod, im Urad Kér.
69. Láfsad, ha te halgacz! De el-jö az Idö,
 'A fza baduláfra fzeép kedves Efstendö,
 Máfunnan jön-be Eö,
 Akkor esik rád kö;
 Mert Iften átka bö. *E/th. 4:14. Matt. 21:44.*
70. Magyar Keresztyénnek nem kell nézni Valláft;
 Mert Világ végeig lác csak mind hasonláft,
 Ne nézd rútul edgymáft;
 Az ellen Kard fogáft,
 Tilt Iften fok fofztáft. *1 Cor. 11:4: v. 11. Matth. 13:29.*
71. Lelki-Ismereten ne Uralkodgy Ember?!
 Mert ugy meg-bántatik I[ste]ni igaz Per,
 Végre rád jüft a' fzer;
 Oftora sok Ezer,
 S-meg-vér Te ged edgyfzer. *2 Cor. 1:24: † 2:4.*
16. 1. 72. Nem használ a' néked, Compelle intrare,
 Mert értelme annak: Verbum prædicare,
 Ezt azért jól Cave;
 Mert kinod lefz Grave,
 S örökkén-való væ! *Matt:22:5. Maldon. in Matth. 22. 2.*
[Pag. 459.]
73. Sz: Jacabbal kérlek! vakjában ne búzogj,
 Kik veled nincsenek ellenek ne lobogj,
 Rájok gonofzt ne fogj,
 Alattomb[an] ne fűgj,
 Igazságott ne dúgj. *Rom. 1:18.*

74. Kettőért kell néked ki vonnod a' fegyvert,
Nemzeted az edgyik, melly Pogánytul megvert,
S-Rutul vérb[en] kevert,
Csak visel hevedert,
Mint Ló, ki meg-hevert. *2 Sam. 10: 12.*
75. Másik ok indincson (így) az el-púsztult ország,
Édes Lakta-Földed: Oh fellyeb mikor hág;
Kitt foh Ezer sujt s rág,
Ebben mindent csak vág,
a' Tatár Pogányságh.
76. Ennek neve annyi mintt nagy mélységes Hely,
Hol Lelkek kinlodnak Pokolbéli nagy Kely, (így)
Menségett bár itt Lelj,
Büneidbül fel-kely;
Mert e' Izőrnyű metély (így *métely helyett*).
77. Wőnek eredetett hideg Scythiábúl,
Ki jővének végre e' Pogány Országbúl:
Magyarfágott Rabúl,
Már birja Jobbágyúl,
Ki miatt húlton hüll. |
17. 1. 78. Földének határa, a nagy Tanais Viz;
Melly a' Magyar Izájnak nem igen frifses iz,
Rabja nem hufz s-nem Tiz,
E' jó fzemmel nem néz;
de korbácsolni kéfz. *Herecl. lib. 4.*
79. Irják, hogy fenn-álva foha nem vizellik,
Es így Kerefztyentül ebbenis kiválik,
Hitekett meg-fzegik,
Hogy ezt el-hid illik;
Mert közötted láczik. *Munster: de Reb. Turc: Pag. 1060.*
80. Szőrnű csudálatos köztők az házaffág,
Csak az Annyok, Hugok, tülök tilalmafság,
Adatott fzaadság,
Leányokon kivül,
Mindennél Társaság.
81. Három Esztendeig edgy Batthás névű Chám,
Rontá ez Országott nem kevés Tatár fzám;
Hid-el a'mitt mond fzám,
Teis érzed ezt lám,
Iment-is mutatám. *Anno Gra|ti|æ. 1173.*
82. Csak emberi füllel tellék-meg három Kád,
Kit Brazzló Vidéke e' Vad Ebnek bé ádd
Itt magad mutatád,
Vitéz, hogy vagy mondád,
Világra bocsátád.
83. Magius Chám vala második Porofzló,
Eött fzaaz Ezer néppel Magyarot el prädáló,
Sokatt duló s-folzló,
S-a Prädátt el-olftó,
Rabokatt fonnyalftó. *Anno D. 1253. |*

18. 1. 84. Tudgya Támbérdámes melly felé vagyó[n] Húfzt,
Véren fútó Tolvaj, neki nem kell csak nyúfzt,
Kitt hol ér mind megfofzt,
Fertelmefégett ofzt,
Magyarországban moft. *A. 1594.*
85. Ezer Hat fáz főlött te Nyolczvan, és ötven,
Hogy jüvél előmben, mint egy Leány régen,
Attya elejben,
Ne ölly meg fzivemben.
Ha lehatt végiglen. *Jud. 11. : 35.*
86. 'A Púsztában mégyek Vallyon s-ki hiv vízfza,
Csak magannak ülök Könyvem foly mintt Tifza,
Még a' Föld fem ízfza :
Ha a' Tatár nyúzza,
Ez a' magyar gyáfzfza. *Jer. 9 : 2. Jer. 13 : 17.*
87. Addig mondá Iften : Rád jön az ellenfég;
Hazúdni mert nem tud : 'E mennyei Felség,
Rettenetes fzukség.
Vallyo[n] f-több van é még,
Haragfzik ránk az Egh. *Lev. 28 : 48, 49, 50.*
88. El-jöve a' Tatár mint a' röpülő Sas ;
Mert az I[ste]n ellen vala fok meg-tölt has ;
Búzával tellyes Kas :
Igája mint a' Vas,
Nem lön, hogy meg-álhafs. *Ibid. 47.*
89. Nem becsüllé hífzem a Tifzteletes Vént,
Maga írva nézték Egen láczó nap fényt :
Tékozló Fiuként,
Köti Magyarat, fzegényt,
Mint cfomób[an] Kómént. |
19. 1. 90. Oh melly kegyetlenül meg-rontaték fok füz,
Fel-lobbant haragod Uram neked ; mert Tüz ;
Orfzágunkból kiüfz.
Vóltünk csak mint rut büz,
Pogány-is azért füz. *Lam. 5 : 11.*
91. Oh melly keservesen írva nagy sok Ráchel ;
Tatárt kéri fzőrnyen, Jó Uram ne vid el ?
Ez edgyemet vérrel,
Ne fogyasd el éhvel,
Nyíllal, s-tellyes kézel. *Matt. 1 : 18.*
92. De megh-dühött Tatár femmire meg nem fzánn,
'A fok Csöcsömökett veri által a' fán ?
Haragfzik mint Hámán,
Nyíllatt által hafán,
Lövi fertelmes Chám. *E/th.*
93. Néhol Gyermekekett mind edgyüvé gyüjti,
'A rut Békás Tóban fereggel bé-veri,
Táborátt rá üzi :
Magyar Ki ezt nézi,
Csak a' mellyét veri.

94. Igy ízól: Jaý jaj Uram! el-jött már a — végünk,
Bizony homály fogta bé, szép, fényes Egünk,
Ezennel meg égünk,
Hogy Tatár Rabja lönk,
Mert im nagy vétkest tönk. *Lam. 4: 18.*
45. Nofza! állatok-meg mellettünk, lálsatok:
Oh ne légyen néktek a' kik ezt halljátok;
Vane már olly átok,
Melly ízálla reátok,
Sírva Csudálljátok. *Lam. 1: 12, 13.* |
20. l. 96. Az Ezer Hatt. Százban, s-Nyoleczvan Harmadikban,
Nagy változás ífmétt lon Magyar Orfzágban,
Alsó Styriáb[an]
Bécs Tartományáb[an],
Az Imperiumban.
97. Mert el-fel jöve Ránk fok Török, és Tatár,
Szúlimáni Házbúl, mint röpülő madár,
Melly miátt ízörnyű kár,
Esék Magyarb[an] már,
Híd el bizonyal bár.
98. Sok Ezer Magyarink Rabságra vitettek,
Nemellyek közülünk fegyverre eftenek;
Meg-fzeplőffittettek,
Sok ízép gyenge ízüzek;
Végre meg-ölettek.
99. Azon főllyül ísmétt ízörnyű égetéfsel,
Mý Lakó-Helyeink, nagy földén mind tüzel,
Tatári ízél-Vézfzel,
Rútt Kegyetlenséggel,
Földig rontattak ell.
100. Melly pusztulás miátt í[ste]nnek Nájjai,
El-ízályettek mezfze eó Kedves Juhai,
Lelki-Tanitói,
'A Föld púfztán üli,
Innepét ízenteli.
101. Ennek mi lön oka? 'A nagy Kegyetlenség,
Edgymás között való fok Egyenetlenség,
üldözés, s-Irigység;
Melly miátt vezztefleh,
Következek Inség. |
21. l. 102. Nem túrhette tovább, hídigyed, el az í[ste]n,
'A fok ártatlan vért, mely történt fok izben,
Hívek feregében,
Szörnyű üldözésben,
Melly juthatt Efzedben.
103. Ha ezzel nem jobbúlsz, többet várj ez utá[n],
Mert vagyon több Korbács, í[ste]nnek hatalmán:
Ha indúl Szúlimánn,
Kit í[ste]n hoz méltá[n]
Láss Dolgodhoz ofztánn.

104. Javallom azt néktek Magyar Keresztyének,
Bőjtöléssel hamar I[ste]nhez térjeteck,
Csak Eőttest féllýétek,
Lefz Eörzö Vezérteck,
Ha jön Ellenségteck.
105. Azért minden Ember magát meg-jobbicsa,
'A mi kevés van még, Iftenét Izzogállya :
Hogy I[ste]n oltora,
ne fzzállyon Réája,
s-Romlott Hazájára.
106. Hidgyétek Kegyelmes léfzen eö Felsége,
Mindnyájjan Tinéktek : s-Ellenség Vefztére,
Erött, f-fegyvert Kézben,
Diadalmatt Végre,
Add néktek mindenb[en].
107. Im tűzett boesáta az Ur Csomtaimra, [így]
Jutata Engemet rettenetes Búra ;
Már csak Jaygatáfra ;
Békótt Lábaimra,
Vete az Égh Ura.
108. Csak púsztan áll immár a nyomorútt Sýo[n],
Baráti útállýák, fziyek Töle el-vönn ;
Mert magyar Vér nincs honn,
Tűzön, vize[n], Válfzon,
vitetik Pórázon.
109. Oh Vajha még edgyfzer ! kedvet találának,
Tatár fogságáb[an] a' fzegény magyarok,
Ne rongálná Urok ;
Elmemb[en] E' forog :
Fordúlna meg Sorfok. 2 Cronic : 30 : 9. : || : |
22. l. 110. Oh ha meg fzünnék már a' Nagy I[ste]n keze
'A fok méreg után jöne édes méze !
Vallyon s-mikor lefz E,
De látom e' mezfze,
Mert kinek van efze. Esa. 5 : 35. Tör. 32 : 19. 2. Sam. 21 : 17.
111. Szánlak ! bizony fzanlak ! Magyar Szövétnék !
Jó Kegyelmes Uram, hogy így meg ejtenek ?
Frigy ellen mit tőnek,
Verünkön nőtt Ebek,
Rontóink mint lönek. 2. Sam. 21. 17. Tör. 32 : 19.
112. Hogy főtétedék-meg Oh I[ste]nem a' Nap !
Mint áldgya az övett amaz igaz Fő Pap ;
Vraknak Törvényt fzabb.
'E mikor arczúl csap,
Lefz minden olly mint Rab.
113. Tedd fzádra Kezedett, mert Lelked jól vagyon,
Mivelte ezt ezért, Téged el ne hadgyon :
Más orfzágott adgyon,
Bár ezt ne bánd nagyon,
Szíved ne fohajson.

114. Eleg az : Hogy I[ste]n Legitimè fel-kent,
Nyilvá[n] ne[m] tudhatom, hogy lehecz ettül mentt,
El-hidgye minden Szent,
Nincs itt olly foga fentt,
Ki ne tudná Ezent.
115. Tanullyon itt minden, Török[ne]k ne hidgyen,
Mint Iftent ugy tarttya; olly mondás ne légyen,
Efféle rútt fzegyen,
Bizodalma méllyen,
Az Iftenb[en] Légyen. |
23. l. 116. E' Romlás okának ki ki magadatt tudt,
Keserves Eneked az után ofztá[n] fújd,
Talám meg-fzúnik búd,
Ellened hozott Rúd,
Megh-hal emefztő fzúd.
117. Szokása I[ste]nnek, hogy mindgyárt ki ne[m] tép,
Ha hozzája meg-tér, az Hálá-adatlan Nép,
Hald befzedett melly fzep.
Le-fzáll fel-húzott csép,
Elledgy-meg hát bús Lép.
118. Oh melly jól jár Vram, a' Ki mosta[n] megh-hal.
Szörnyű káromkodáft Pogánytul mert ne[m] hall,
Edgy Idvözitött vall,
Nem fir Ejjel nappal;
Véle a' Jó Angyal.
119. Most ha fzedem húnyik ám bator azt ne bánd,
Feleségedetis Gyermekiddel ne fzánd,
Panafziddal ne hánd,
Iften rád vigyázánd,
Ha a' Földnek adánd.
120. Mert nyukfzik ott nyilván a' keserves Fogoly:
Viga[n] hátt Halálnak Te-is csak még hodoly'
Mert itt Tartó Sámoly,
Jay bizony nincse[n] olly:
Semmit hát ne Napoly!
121. 'A Kikett te kedvelsz oh Uram hozád vedd,
Tél előtt Gyümölesöd a' Fájárúl be-fzedd,
Rejtekedb[en] bé-tedd,
ugy ofztá[n] nem fzenved,
Tatár között Néped. |
24. l. 122. Sodomábúl vigy-ki Angyal fogja Kezem,
Vtólsó Romlásátt Hazámnak ne nezzem.
Ot meg-nyugodcz híze[m]:
Foháfzkodva téfze[m]!
Ezeket Iftenem! *Gen. 19 : 16.*
123. Mig töb bününk jön-el, temesd el Jósiást,
Kőfzikláb[an] rejs el Mojséft, és Abdiáft:
Ne láthafsak Rabláft
Nemzetünk[ben] még máft,
Jajjos, keferves Gyáfzt. *2. Reg. 22., 26. Exod. 33 : 22.*

124. Üldözést Hitemnek Kérlek hogy ne engedgy,
Hánkodó Habokatt Tieidért meg-fedgy,
Velem jól cselekedgy,
Lám Irgalmad mint Hegy,
Ótalmommal elegy. *Psal. 26 : 17. Mat. 8 : 26.*
125. Pogány Birtokában hidgyed hamar lefz Vég,
Nem tart addig ám Ez miglen a' kerek Egh,
Mágog meg-romol még,
Magyar olzta[n] nem még [*Seu : ne[m]ég*]
S-több egyébb Nemzecség.
126. Ideig, s-időki, s még félig bocsátta,
Reánk a' Nagy Isten e' rútt Népet adta,
Verni Magyarat hadgyta ;
De mivel sajáttya,
Még végre meg-fzánnya. *Dan. 7 : 25.*
127. E' Romlástúl Wram ! Sz : Karod fel-végyen !
Kiért hálá-Adást mý Ajakunk tégyen,
Neved áldott légyen ;
Minkett illet fzevény ;
Téged Jóság Amenn !

3. (3.)

26. l.

Karácsoni ének.

1. Syon áldgyad Uradatt,
Mennyei Királyodatt,
Chriftus Edes Váltodatt,
Gyógyító Orvosodatt ;
El-jött már Idvösségünk,
Méltó hátt örvendeznünk,
Szerelmes Jésúsnknak.
2. Mert ma Isten kegyelme,
Méllységes Bölcsfelsege,
Emberekhez nagy Kedve,
Jelenék Dicsőffége. El : || :
3. Eő a Noë Galambja,
Ki olaj-ágatt hozza,
Mellynek drága illattya,
Lön Lelkünknek Flaftroma. El.
4. Eő Aronnak Vefzfzeje,
Ki-újjúlt Csemetéje,
Mellynek még ért Gyümölse (Fugéje)
Lön Lelkünk Eltetője : El : || :
5. Eő Amaz Hajnal Csillag,
Ki fugárrival villag,
Nékünk Idvőffég ragyag,
Orditt Pokoli Lovag. El : || :
6. Eő Jácob Lajtorjája,
Egek[ne]k Garádicsa ;
(Lelkünknek) Vtúnknak Mennyorfzágra,
Csak Eő Igazgatója. El : || :

7. Legyen örök Dicsőség,
Az Atyá[nak] ki Fölség,
A Fiúnak Tifzteffég,
Sz: Leleknek edgy hívseg:
El-jött mar Idvossegünk. &c.

4. (5.)

41. 1. CANTIO Natalis.

1. Dicsőffégh légyen Menyben az Istennek,
Békesség Földön lakó Embereknek,
Kik jó életben itt e' föld[ön] élnek,
Már örvendgyenek;
42. 1. 2. Esaiásnak mert bé-töltt mondása, |
Szüztől születék Világ Meg-Váltója,
Szegény Adámra Ki örömött hozza,
Kint a' Sátánra.
3. Eörvendeznek most[t] az Angyalok Menyben,
'A Szuz Maria Josephel Izivekb[en],
Christus Jéfúsnak el-jövéfén testben,
Eörvendez mind[en].
4. Mi-is Ez Vrnak mondgyunk Dicséretet,
Születésével ki minkett meg mentett,
Pokol Torkából Életre vezérlett,
Kedvéb[en] be-vett.
5. Oh Áldott JESVS! csak Téged dicsérjen,
'A mi Ajakunk Allelujátt Zöngjen;
Néked Hosánna Föld[ön] és a menyben
Mondaffék; Amen!

5. (7.)

89. 1. CANTIO Elegans.

1. Okofsan a' Dávid mutattja időnkett,
Életünkre Izámlalt Hetven Eftzendönkett,
'A romlott Termézfett mellyben eméftz minkett;
De meg-határozta Iften Életünkett.
2. Mindennek Ideje vagyon Életében.
Születés, és Halál lefznek idejekben,
Sírás és nevetés folynak el Rendekb[en].
Bölcs Salomon mondgya minékünk Könyvében.
3. Ne feletkezzél el Ember életedről,
Gondolkodgyál inkább te Esztendeidről.
Hány Hetett, s- Eftzendött múltatlá idődről;
Mert Izámott kell adnod hidgyed mindenekről. |
90. 1. 4. E' világra jöttél tudod nyavalyával,¹
Szállottál e' Földre Izokatlan írúffal,
Nevelkedett Idöd nagy fok változáffal.
Mintt Solon jelenti Tiz Hétt-Izámláláffal.

¹ Eredetileg: Jöttél e' világra tudod nyavalyával.

5. 'A te életednek első Heted Réfze,
Gyenge fogaidatt fzádbúl ki-fzedette;
És más úy fogakkal meg-erőffittette,
Fejeden Hajadatt néked neveltette. *Anni 7.*
6. Tanulhac azután akár mitt-is kő[n]nyen,
Gyermek másod Heted Elztendőd el-telvén,
Meg-teczek az útá[n] mi Léfz Jövendőben,
Noha kegyes Intés előttd kelletlen. *Anni 14.*
7. El-érkezik osztán harmad Heted tudgyad,
Ki hamar ki-tellik, csak ingyen fem tódhad,
Ször, néked Ajakad, pölyhesiti Állad,
El-mulván kévánod mintt Látod fzepe álmod. *Anni 21.*
91. 1. 8. Mikor negyed Heted Esztendőd érkezik,
Teftedb[en] mind[en] Réfz igen erőffödik,
Ifjúságod akkor előttd virágzik,
Jövendő Erkölcsöd nálad kijelenik. *Anni 28.*
9. Paradicsombéli fzőrzésétt az Isten,
Tellyefiti nálad Eötöd Hetedikb[en],
Hogy fzepe Gyermékidett nevellyed öledb[en],
Es becsüllettel járj Rád bizott Tifzedben. *Anni 35.*
10. Valamihez kezdesz hatod Hetedikb[en],
Hivatalod fzerint lehez erőffégb[en],
Szándékod, és Elméd valamire léfze[n],
Magadnak, és másnak fzolghac nagy könnyen. *Anni 42.*
11. Sött *heted* hetedik igen jó Elztendő,
Kézf-Tanács-adáfra ki léfzen illendő,
Ifjúság hívsagá[n] 'A Léfze[n] bánkodó,
Mind[en] jó Dolgokra léfzen útt-Mutató. *Anni 49.*
92. 1. 12. Ha nyolczad Hetedik Esztendőt el-érhez,
Régen látott Dolgott könnyen meg-itélhez,
Ifjak, Vének között itelhetett (igy) tehez,
Ifjak előtt Tükör, és jó Pelda lehez. *Anni 56.*
13. 'A Kilenczed Heted meg-erőtlenedik;
Szód Temerdeksége mert meg-vékonyödik,
Karod nehezdedik, Lábod firban lépik,
Mitt régen túdtál volt, még nálad tündöklik. *Anni 63.*
14. Bölcsesség, erőfség meg-fzűnik e' végre,
Mikor Elztendőnk jutt Tized *Hetedikre*,
Ha' időnk hozfzabúl Hetven Elztendőre,
Következik osztán a' Görbe Vénségre. *Anni 70.*
15. Erőtlen vénségnek nehéz az ő Terhe,
Kinek csak Némellyek jűtnak örömére,
Sokan kívánkoz[na]k az hozfzú Vénségre,
De nem igyekeznek Bűnből ki-térnie. |
93. 1. 16. Nyolczvan Esztendőre nem minden érkezik;
Az-is Némellyektül igen útáltatik;
Másodfzor Gyermekké ez ilyen tétetik,
Mind[en] Dolgaiba[n] igen fogyatkozik.

17. Tekints-meg Ur Isten! mi efsztendeinkett,
 Hogy néked szentellyük minden Életünkett,
 És szentül érheffük Fejér-Vénségünkett.
 Szemeinkre ne vesd mi fok büneinkett.

18. Dicsértetsél Menyben Teremtő Wr Isten!
 Ki Atya: Fiú vagy, az edgy Istenségben;
 Adgyad, hogy járhaflünk Tökélleteffégben;
 Mennyei Koronátt el-vehessünk; Amen!!!

6. (17.)

147. I. INVENTIO Antiquorum Doctorum. Mesterféges találmántt olvafunk a' Régieknél, a' Szarvas, avagy Czégeres Vétkeknek eredeti felől. Es valaki találta ugya[n] leg-előfzör; de edgy átallyában nézett Chrifstús Urúnknak mondáfára; Holott a' Sátánt mondgya mind[en] Gonoffag[na]k Találójának okának lenni.
 Az Inventio, avagy a Találmány ez:
148. I. Az Eördög meg-házasadott, és vette Házás Tarsul magának INIQUITATEM; az az: az HAMISSÁGOT. És | Ettől nemzett Tiz Leányokatt, mellyeknek Kilenczött bizonyos Rendbéli Embereknek Házasította: a' ettől nemzett Tizedikett pedig nem adta edgy bizonyos Rendnek; hanem Prostituálta, Bordélyba helyeztette, kihez minden Rendek férheffenek.
- I. *Első* Izülőtt Leánya az Eördögnek, SVPERBIA, a' KEVÉLYSÉG, 'A mellyett házasított az Udvari-Rendnek; Mivel-hogy azok között uralodik leg-Czimerében a' fris Pompátt üző Kevélység: noha bizonyára a' fzür Szúkmány, és föltos kontós alá-is be-férkezik gyakra[n] e' gonofz menyecske a' kevélység.
148. II. *Második* Leánya az Eördögnek, SIMONIA, az az *Szencségekkel való Kereskedés*. Ezt házasította a' Clericusok- | nak, az az: 'A nyirt fejj Papi Rendnek; Mivel-hogy ök az Edgy-Házi *Szencségekett* mind kereskedésre fordították; mintt Iztinté[n] régen ama *Simon* Mágús pénze[n] akarja vala meg-Venni az Apoftoloktól a' Csúda-tételre való erőtt, és hatalmatt, a'végre, hogy kerefkedheffék véle. Ekképpen cselekez[ne]k a' Romai Papok; mert, bünt Pénzértt bocsátnak meg. a' *Szencségekett* penzértt oltzogattyák, Temető-helyett Pénzértt engednek, Pokolból Pénzértt Szabaditonak, Menyorfzagba Pénzértt iktattnak. Nagy Complárságot üznek ez aránt az Idege[n] Atya-Fiak: *Cleman[us]* azt írja az ő Hiftoriájába[n], hogy a' Pápa Udvaráb[an] Püfpöki, és Papi tiftzettek, annyí fummán[en] vásárolnak, mellyett némellyek három-Efztendeig való Jövedelmekkel sem érnek-fel. *Naucerus* Tubingai Præpofft azt írja, hogy *Bonifacius* Pápa azt vegezte-vólt, hogy valakinek a' Romai Udvar Tiftzett adna, | fel-efztendei Jövedelmétt az Apoftali Szék Táár-Házb[an] tartozzék fizetni. 'E félebül gyúl a' Papok kincse; melyrül azt írja *Crantzius*, hogy e'féle adó csak Némett Országban-is fel-mentt Elzten-dig Nyolczva[n] Ezer Aranyra. Nem csuda tehátt, hogy ollya[n] Hatalmasok vólta[na]k a' Pápifták az ő nagy Gazdag kincsekkel. *Calixtus* Pápa halála útá[n] találtak a' Táár-Házban *Szúzfzor* való *Eötven* Ezer-Aranyatt. Bezzeg elvólna ám a' Papságh.
150. I. III. *Harmadik* Leánya vólt az ördögnek HYPOCRISIS, azaz: KÉP, avagy SZINMÚTATÁS. Ezt házasította a' Szerzetes Emberek[ne]k, kik külső-képpe[n] nagy alázatofságot, és Szencségett mutattnak; Belől pedig rakvák mind[en] gonosz indú-

- latokkal; olytatenok, azt mondgya Chrifthus, Urünk Matt. 23:27. Mint a' feltett Koporsok, mellyek kívül fzepeknek tezenek; belől pedig rakvák büdőfféggel. |
151. I. IV. *Negyedik* Leánya az őrdög[ne]k, RAPINA, azaz: RAGADOZÁS, *Tolvajlás*. Ezt házaitotta a' Katona Rendnek, kik meg nem elegendnek az ő Soldgyokkal; hane[m] a' Szegeny köffégett dűlyák, és fogyattyák. &c: ||:
- V. Eötödik Leánya az Eördögnek vólt, USVRA, az az: WSORA. Ezt adta Feleségül a' KALMÁROKNAK, és Telhetettle[n] Dús Embereknek, Kik edgy Penzekett ha lehetne Százzá, avagy Ezerré tennék.
- VI. Hatodik Leánya vólt az őrdög[ne]k MENDACIVUM; az az HAZYGSÁG. Es noha minden Ember hazúg a' mintt Sz: Pál szól: Rom: 3:4. Mindazonáltal ezt házaitotta a' Meffer-Emberk[ne]k, kik nem [t]alállyák a' bizonyoffa[n] hagyott napott; Hane[m] így fzőlnak: *Im ma, im holnap; s-ugy tarttyák fzőval az Embereket.* |
152. I. VII. *Hetedik* Leánya az őrdögnek PIGRITIA, az az RESTSÉG. Ezt házaitotta a' Dolgattlan Embereknek, kiváltképpen a' féle Nemes Embereknek, kik el-akarják kerülni az [i]ste]nnek amaz átkkált: a *Véres¹ Verétekkel eszed a' te kenyeredett.* Ezt, mondom, el-akarván kerülni, a' fzegény Köffégnak Verétkjével hizakodnak és Törvény felett fanyargattyák okett.
- VIII. Nyolczadik Leánya az őrdögnek MURMVRATIO az az: *Morgóldás, és Zúgolódás*, Ezt házaitotta a' Béres Munkásoknak, Szolgáknak, Szolgálóknak, kikett foja a Csélédes Gazdak, Gazda-Afzfzőnyok olly igazá[n] meg ne[m] elégethetnek, hogy ellenek ne zúgolodgyanak, és morogjanak. |
153. I. IX. *Kilenczedik* Leánya az őrdögnek, vóltt INIVSTITIA; az az: Igazságtalanságh. Ez [i]gy] adta Feleségül az hamis Biráknak, Törvény-Tévök[ne]k, Prokátorok[na]k, kik avagy Személy-valogatásból, avagy bofzfzúságból, avagy Adományértt az Igazt hamifra fordittyák; És az ártatlant, Jövevéntt, Eözveggett, Árvátt ügyökben meg-fogyattkoztattyák. &c.
- X. Tizedik Leánya vólt az őrdög[ne]k FORNICATIO, azaz: PARÁZNASÁG. Ezt, a' mintt fellyebb-is mondám, Edgy bizonyos Rendnek fem házaitotta; hanem közönféggesse[n] kerefekedik ezzel; mellyhez minden *Udvariak, Papok, Szerzetes emberek, Tolvajok, Kalmárok*, Mester Emberek, &c: Edgy fzőval mind[en] Rendek hozzá férnek, és általa az Eördögnek Vejvé léfznek. |
154. I. E' kerefsztyén Ember[ne]k találmánya, a' ki ezt találta, ne[m] illetlen *találmány*, mert bizonyos, hogy mind e' nagy fzarvas vétkeket, a' Pokolbéli Sátán nemzette.
Finis Cum Bono Deo.: ||:

155. I.

7. (18.)

CANTIO Elegans àc Tristifsima.

1. Búban úfzó, gondban habzó Életem!
Kiben mergesedik ferelmem,
Kiértt őfzül, s-majd megh-örjül én Fejem,
Hogy a' bűnnek halmait benne[m] érze[m].

¹ Lapszfélen ez a jegyzet van: Nincs a Sz. Íráfba *Véres*, hanem tfak a te Ortzádnak veretékevel.

2. Wres képpen, mezitelen maradék;
 Hogy ördögnek szavainak engedék,
 Lelkem-gyótró vezedelmemre jüték,
 Jay a' Bűnnek kötözött Rabja levék. |
156. l. 3. Nékem immár ellenségem az Isten;
 Mert fok gonofzt tettem Törvénye ellen;
 Kiért ada az halálnak Törib[en],
 Hogy kinlónám végetlen Gyótre[m]ben.
4. Égben ható, vérben búzgó bűneim,
 Kik lettetek kegyetlen Porofzlóim,
 Dicsőséges élettől meg-fofztóim,
 Kárhozatra Vezető kívánfágim.
5. Naprol, napra, búsongásom öregbül,
 I[ste]n haragja ellenem tüzesül,
 Döglött Teftem Lelkem elle[n] fel-kézfül,
 Halált hozó Fegyvere meg-élesül.
6. Bajnokom jaj ő ellene ki léfzen?
 Ha egyedül Lelkemmél ő ne[m] léfze[n],
 Nyilaidnak hamis Targyott nem téfze[n],
 Jay ezentül Lelkemen febett téfzen.
7. Afpis Kigyónak-is az ő mérgénél,
 Gehennának az ő febes Tüzénél,
 157. l. Nehezebbek | Aéthnának ő Hegyénél,
 Bűnnek halmái az Halálnak Törinél.
8. Nyúgvó helyett fegécségett hol lellyek?
 Mindenekett é Föld[ön] bár el-nézzek,
 Tenger vizeib[en] bár bé merüllyek,
 'A Köfzicklák kebelekb[en] nem véfznek.
9. Koporsomnak fetétsége Teftemett,
 Ha el-rejti-is ő én Tetemimett,
 Férges porrá tegyek bár én Teftemett;
 De meg-hozza az Itélet Lelkemett.
10. Oh vezecség! mellyben igy én meg-romlék,
 Miként fzedett fzőlő csak ugy maradék,
 Ifte[n] képe miheltt tülem távozék,
 Sok bűnöknek határára én jüték.
11. De Te engem nem vezendő Jófzágon,
 Iften! nem Ezüftön fem ne[m] Aranyon;
 Hanem Amaz Artatlan Bාරányodon,
 Váltottál-meg elég Tétéles Árronn. |
158. l. 12. Ohajtásom tehát kérlek meg-tekincs!
 Isopoddal Lelkemnek febett enyhics,
 Fajdalmimb[an] Jóvóltodért könnyebics;
 Mert fohol te kívüléd jobb orvos nincs.
13. Lengedező Sz: Lelked fűvásával,
 Hivesítő Sz: Igéd harmattyával,
 Meg-térítő Kegyelmed fzaivaival,
 Eöntözöd meg Lelkemett Sz: Mýrtúffal.

14. Élő viznek Kútt-Feje veséimett,
Elefzfe-meg keseredett fzivemett,
Meg-útálván én halálos mérgemett,
Éjjet, nappal, hogy firaffam büneimett.

15. Lépes méznél fokkal édesbnek teczik,
Ha Teftemtől Lelkem meg-gyözetetik,
Gonofz bünb[en] kedvére förödhetik,
Itéletről Jay nem-is gondolkodik. |

159. l. 16. Eletemnek ha romlandó Sátorátt;
El-vegezem gyenge Pállya fútásátt,
Ki-vetem Nyakambul terhes Igájátt,
Rúházd reám a' Chriftusnak ő Igájátt.

17. Cherúbim Angyalok[na]k ő feregében;
Saját verén fzerzett örökségemben,
Viteffem-bé Sz: fzine elejb[en],
Hogy áldhaffam Eött vég neküll eörömb[en]. Amen.

9. (19.)

160. l. STRENA, ☺ Uy-Esztendőbéli Ajándék. In Jesu Christo, Dei, & Mariae Virginis Vnigeto Salutem; Cujus-Libet Anni novi, & Præsentis.
In-	}	grefsum	{	Foelix	}	Præcor.
Pro-				Foelici[us]		
E-				Foelicifs[imu]m		
- I. 'A Magyar-Országú Koronás Király Urünk Eő Főlsegének ajándékozom amaz rettenetes Erős Orofzlánt, a' több Fene-Beftiáknak mintt edgy Hatalmas Királyátt: | Es ama' nagy fehefséggel magaffan fel-röpülő Sas-Keselyütt, az Aërben röpöső több madarak[na]k Királyátt.
161. l. II. 'A Felséges Koronás Király Urünk utánn lévő Gubernátoroknak, Fejedelmeknek, méltófágos Uraknak, Kapitányoknak, Hadnagyok[na]k, Magiftratúsoknak, és Birák[na]k; Egy' szóval, mind[en] Tifz[en], Hivataly[an], és meltoságb[an] helyhefztetett Becsületes Eör-Álló Uraimék[na]k ajándékozom, ama ferény[en] magára vigyázó *Darútt*.
- III. 'A Szántó-Vető Köz, és Parafzt Rend[ne]k ajándékozom ama munkás *Hangyátt*.
- IV. 'A Kereskedők[ne]k ajándékozom a' *Mehec[kétt]*.
V. 'A Lelki-Páfztorokatt meg-ajándékozom az Ércz-Kigyóval. Mos. 4. libr. Num. 21. cap. |
162. l. VI. Az (*I[ste]n Igéjétt*) Halgatoknak ajándékozom a' Szelid Juhott.
VII. Az Atyák[na]k f-Anyáknak ajándékozom az eő Csirkeit nevelo Tyukott.
- VIII. 'A Fiaknak, és a' Leányok[na]k ajándékozom, az ő Ann yok fza-vára ferényen fúto Csirkékett.
- IX. Az Házás Ferfiaknak, és Afzfzonyoknak ajándékozom az Halczion-Madaratt.
- X. Az Ifj[ak]nak ajándékozom a' Solymott, a' ki kedves Madár; de ritkka és neheze[n] fogattatik-meg.
- XI. Az Szüz Leányoknak ajándékozom, az Vnicornift.
- XII. Az Eözvegy Afzfzonyok[na]k ajándékozom a' kőferves özvegy Gerliczétt. |
163. l. XIII. Az Árváknak ajándékozom a' Phýlemülétt.
XIV. 'A Gazdák[na]k ajándékozom a' Pálma-fátt.

XV. 'A Gazda-Azfzozynak ajándékozom a' Tekenyös-Békátt.

XVI. 'A Izzolágáknak, és Izzolágáloknak ajándékozom az ébren aluvó Nyúlátt.

XVII. Az I[ste]n Igéjétt Halgatok[na]k¹, és a' Pœnitentia-Tartoknak ajándékozom a Koronátt.

XVIII. 'A Nem-munkalkodók[na]k ajándékozo[m] a' Pthücskött.

XIX. 'A Iften Igéjétt ne[m] Halgatok[na]k ajándékozom az hittvá[n] 164. l. Szúnyogott. | N. B. De itt ezzedb[en] vegyed, a' ki ezekett az uý Ezztendöbéli Ajándékott olvasándod valaha, hogy minde[n] ajándék alatt edgy edgy Miferium, az az: Titok vagyó[n]; a' mellyett jól kel-meg-magyaráznod, es ne[m] balképpe[n].

DÉZSI LAJOS.

ANNUNCIUM PUBLI-CAE BIBLIOTHECÆ

¹ Lásd fentebb VI. sz. a.